

УДК 391.5:37.1/18

Лебедєва А.В.

ЕСТЕТИЧНЕ СТАВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДО БУТТЯ: ЗМІСТ І СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ

Постановка проблеми. Сучасна людина безпосередньо постала перед необхідністю зміни пріоритетів, переоцінки цінностей, вироблення нової парадигми своєї поведінки в суспільстві. Сутність нового підходу в тому, що в розумінні розвитку і прогресу, увага, змістовні акценти та напрями діяльності повинні бути перенесені з розвитку зовнішнього (спрямованого на зовнішній світ) на розвиток внутрішній, тобто розвиток самої людини, удосконалення її природи, використання власних резервів і можливостей.

Проблема естетичного ставлення особистості до дійсності, що є предметом нашого дослідження, потребує з'ясування дефініцій, які репрезентують механізм активно-перетворювального ставлення особистості до самої себе і до оточуючого світу, розкривають природу творчості та особливості реалізації освітньо-виховного потенціалу в період становлення особистості.

Цілком слушно перед підростаючим поколінням виникають питання про те, як розкрити і реалізувати власні потенційні сили, як пізнати самого себе і розуміти інших, що буде з ними завтра, якими якостями потрібно володіти, щоб не залишитися на узбіччі життя, мобілізувати віру в свої можливості, самоутвердитися в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць та досліджень показав, що проблема естетичного ставлення особистості до буття з давніх часів привертала увагу вчених. Так, естетичне сприймання як наукова проблема простежується у працях філософів (Г.Гегель [8], А.Лосев [16; 17], М.Бахтін [1], В.Ванслов [4], Г.Гадамер [7], О.Леонтьєв [14], М. Мамардашвілі [18] та ін.), психологів (В.Вундт [5], Л.Виготський [6], Б. Теплов [23] та ін.), естетиків (О. Буров [3]), Т. Кириленко [11], В. Мейлах [20] та ін.). Педагогічні сторони проблеми розкриваються в роботах з мистецького виховання дитини (О. Крупник [13], Б. Лихачов [15], Л. Масол [19], О. Мелік-Пашаєв [21], О. Торшилова [24] та ін.). Аналіз робіт з естетичного виховання дозволив отримати інформацію про вікові особливості особистості в окремих

видах сприймання мистецтва, про фактори, які сприяють розвитку естетичної самосвідомості в означеному процесі (О. Бодіна [2] та інших учених [25]).

Вивчення наукового доробку вчених із дослідження різних аспектів естетичного ставлення особистості до буття дає можливість зауважити, що в Україні накопичений певний досвід з означеної проблеми. Проте, потребує уточнення пріоритетних понять дослідження.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у з'ясуванні дефініцій ставлення до означуваного процесу, серед яких пріоритетними визначаємо такі поняття, як: „естетична культура”, „естетичний розвиток”, „естетичне виховання”, „естетичний світогляд” та ціннісні аспекти гармонійного розвитку особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна цивілізація споживання, як форма суспільного розвитку з перевагою кількісних, а не якісних параметрів оцінювання дійсності, розвиває велику кількість штучних, фіктивних, удаваних особистісних потреб, наслідування яким здатне перетворити людську сутність у звалище відходів споживання. І лише справжні людські потреби (це, насамперед, такі природні потреби, як життя, безпека, спілкування, пізнання, творчість та ін.), набувають все більш людських, тобто ушляхетнених культурою форм особистісного вираження і все більш сповнених високих прагнень до засобів їх задоволення. А це означає, що людина повинна відмовитися від суспільного непотребу, надлишку, бо саме це, знищуючи природу, відволікає й саму особистість від її справжнього людського призначення, втягуючи в безперестанну погоню за фікціями; що людина повинна усвідомити свої справжні потреби, які не руйнують її істинну природу, а відповідають їй і сприяють її виявленню та розвитку.

Проблема естетичного ставлення особистості до буття, що є предметом нашого дослідження, потребує з'ясування дефініцій ставлення до означуваного процесу, серед яких пріоритетними визначаємо такі поняття, як: „естетична культура”, „естетичний розвиток”, „естетичне виховання”, „естетичний світогляд” та ціннісні аспекти гармонійного розвитку особистості. Керуючись вищеозначеними поняттями, визначаємо „подвійне” існування естетичного ставлення до буття стосовно особистості. Категорії естетичного ставлення до світу (категорії прекрасного, гармонійного, піднесеного, потворного, комічного, трагічного) є тією „призмою”, через які суб'єкт сприймає дійсність, переживає її явища, оцінює.

Особливості естетичного ставлення до буття проявляються в його емоційній навантаженості, в особливому відчутті задоволення, естетичному переживанні. Проте це лише зовнішні особливості естетичного ставлення особистості до буття.

Естетичне ставлення особистості до буття передбачає переживання світу в його цілісній, організованій, безкінечній багатоманітності як передумову універсального розгортання здібностей людини, як сферу формування і реалізації її потенціалу з прикладанням творчих зусиль. Естетичне ставлення особистості до буття втілює потребу людини залишитися собою,

самоствердитися в соціумі, самореалізуватися в суспільстві і „бути всім”; потребу стати універсальною істотою, проникнути в закони Буття й у глибини власного життя.

Естетичне ставлення особистості до буття демонструє свободу людського духу щодо матерії, індивіду щодо соціуму, одиничного та неповторного щодо типового. Свобода від буденності, яка надається естетичним ставленням, дає можливість творити нову реальність, заставити будь-який предмет слугувати власному смаку, а не законам фізики чи економіки. Включивши свою творчу уяву, людина насолоджується грою з матеріалом і грою власних творчих сил.

Реалізацією особливої естетичної потреби особистості виступає естетичне ставлення до буття – бачити і будувати світ за законами краси. Цінність явища дійсності в естетичному ракурсі носить не утилітарний характер, а має максимально широку суспільно-практичну значущість, цінність якої для людства необмежена. Ознакою „олюднення” світу і розвиненості самої людини є краса, а естетичне ставлення – специфічно особистісне ставлення до світу, ставлення, в якому на рівні конкретного проявляються загальнолюдські цінності краси. Створюваний мистецтвом „світ прекрасного” – це сфера гуманності, світ, в якому людина відчуває себе, перш за все, повноцінною особистістю, Людиною.

Специфіка естетичного ставлення особистості до буття може бути виявлена і в порівнянні з науковим ставленням до буття, які здавна існують поруч. В естетичному переживанні нам подається чуттєве споглядання наукової істини. Таким чином, обидві сфери дійсності залучають людину до знання, до певних об’єктивних закономірностей всесвіту: поєднання краси та науки у багатьох ученнях (музика як прояв прихованої математики).

Ми розглядаємо естетичне ставлення особистості до буття як відображення людської суб’єктивності, не як знання інформації, а як переживання цінності. Особливість естетичного ставлення в тому, що воно дає можливість пізнати об’єкт у його цілісності.

Естетичне ставлення особистості до буття тлумачимо як безкорисне цілісне сприймання явищ, об’єктів навколишнього світу і чуттєве його опанування в унікальному єдиному об’єкті – загальних закономірностях та універсальних людських значеннях.

У межах естетичного світовідчуття людина ставиться до буття в її змістовній перспективі, в межах можливостей. Особистісне „Я” виявляється здатним відмовитися від свого егоїстичного інтересу. Людина ставиться до світу не як до „об’єкту своєї пізнавальної, промислової, соціально-перетворювальної дії”. Відбувається децентрація соціуму, особистість починає відчувати „душу речей”. Через естетичне ставлення до буття людина переживає свої власні можливості, переживає людяність як вільне, усвідомлене, творче буття [12, с. 630-632].

Ядром естетичного ставлення особистості до буття, на нашу думку, є естетична культура, яка включає в себе естетичні цінності, естетичні потреби і

здібності, естетичне сприймання, естетичний смак, естетичний ідеал, діяльність по їх втіленню і засвоєнню – естетичне виховання. Найважливішою частиною естетичної культури визначаємо мистецтво як спеціалізовану естетичну діяльність.

Естетична діяльність існує для реалізації естетичних цінностей, максимальної активізації естетичних переживань. Естетичні переживання можуть бути присутніми в будь-якому виді діяльності і супроводжувати її. На відміну від естетичних переживань, мистецтво концентровано відображає естетичне ставлення особистості до дійсності, моделює особливу реальність, в якій естетичне пізнання світу укладено в певну „рамку”, відгороджене від доцільно-утилітарних видів людської діяльності [12, с. 630-632].

Рівень естетичного ставлення особистості до буття визначає рівень естетичної культури, тобто вміння будувати свої відносини з іншими людьми на основі поваги, доброзичливості та принциповості, уваги, чуйності, толерантності.

Загальнолюдська культура концентрує в собі досягнення багатьох галузей знання, зосереджує цінний історичний, філософський, моральний і художній досвід народу.

У сучасному трактуванні поняття „культура” охоплює всі сторони людського буття. Культура – це міждисциплінарне, загальнотеоретичне поняття, яке охоплює різні сфери знань. Існує більше 300 визначень цього поняття. ЮНЕСКО трактує культуру як сукупність ідеалів, цінностей, вірувань, відносин між людьми, норм поведінки, етикету. Культура розглядається і як історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, який проявляється у типах і формах організації життєдіяльності людей, в їх взаємовідносинах, а також у створюваних ними матеріальних і духовних цінностях.

Носіями культури є не лише соціальні спільноти, а й людські індивіди, а точніше – особистості. Індивід є особистістю у тій мірі, у якій він залучений до культури. Особистість функціонує у культурному середовищі як носій і як суб'єкт культури. З огляду на це, доцільно розглядати систему якостей тієї чи іншої особистості як суб'єкта культури, тобто вести мову про культуру особистості – комплекс знань, цінностей, вірувань, моралі, традицій, звичаїв, а також звичок, навичок і здібностей, які людина засвоїла як член спільноти [22, с. 5].

Ядром естетичної культури є мистецтво, як діяльність, що породжує художні і об'єктивізує естетичні цінності. Останнім часом у філософській літературі поняття „естетична культура” утвердилось як загальна характеристика рівня засвоєння й перетворення світу й самої людини за законами краси. Вона органічно включає в себе як всі елементи естетичного духовного споглядання, так і всі здібності естетичної творчості. В загальному вигляді ми погоджуємося з М. Каганом, який розглядає естетичну культуру як систему „засобів і продуктів, за допомогою яких людина естетично опановує

світ” [10, с. 18], що визначає рівень естетичного ставлення особистості до буття.

Естетичне ставлення особистості до буття об’єднує в своєму змісті такі тісно пов’язані процеси, як сприйняття навколишнього світу, його духовну переробку й практичне перетворення у відповідності з потребами суб’єкта. З огляду на це ми розглядаємо естетичне ставлення особистості до буття як органічну єдність розвитку естетичної творчості в різноманітних видах творчої життєдіяльності.

Спілкуючись з естетичними явищами дійсності та мистецтва, особистість розвивається як естетично, так і художньо. Проте, дитиною не усвідомлюється естетична сутність предметів, а естетичний розвиток, частіше, обумовлюється прагненням до розваг, що неодмінно може привести до хибних уявлень про життя, цінності, ідеали. Як і багато сучасних педагогів і психологів, Б. Лихачов вважає, що тільки цілеспрямований педагогічний естетично-виховний вплив, залучення дітей у різноманітну творчу діяльність здатні розвинути їх сенсорну сферу, забезпечити глибоке розуміння естетичних явищ, справжнього мистецтва, краси дійсності і прекрасного в людській особистості [15, с. 51-60].

Звідси, формування в особистості естетичного ставлення до буття слід розглядати як органічну єдність розвитку естетичної свідомості людини та її здібностей до естетичної творчості в різноманітних видах мистецтва.

В науковій літературі існують різні визначення поняття „естетичне ставлення до буття”, проте, розглянувши лише деякі з них, ми можемо виділити основні положення, які розкривають його сутність:

- по-перше, це процес цілеспрямованого виховання почуття прекрасного;
- по-друге, це формування здатності сприймати і бачити красу в мистецтві і житті, вміти оцінювати її;
- по-третє, завдання формування у особистості естетичного ставлення до дійсності полягає у формуванні художньо-естетичного смаку;
- по-четверте, розвиток здібностей до самостійної творчості і створення прекрасного, розвиток вміння творчо створювати продукти власної творчості.

Проведемо аналіз базових понять естетичного ставлення до буття за двома блоками:

Блок А – поняття, пов’язані з естетичним ставленням особистості до буття – „естетичне”, „естетичне виховання”, „ставлення”, „естетичне ставлення”, „світосприймання”, „світ”, „картина світу”, „естетична картина світу”, „світогляд”, „мистецтво”.

Блок Б – поняття, безпосередньо пов’язані з процесом формування у школярів естетичного ставлення до буття – „гармонійний розвиток особистості”, „творчий розвиток”, „творча діяльність”.

Блок А. Формування естетичного ставлення особистості до буття як окремий напрямок становлення особистості – це процес формування особистості і, перш за все, її естетичного виховання, яке сприяє зародженню,

закріпленню, розвитку нових естетичних, етичних, художніх цінностей і мотивацій у кожної людини.

На сучасному етапі розвитку психолого-педагогічних та естетичних наук більшість узагальнюючих наукових доробок з проблем естетичного виховання, створених у попередні десятиліття, сприймаються як методологічно застарілі. Вузько ідеологізовані подання про художню культуру та її роль в житті суспільства, занадто прямолінійне трактування виховних функцій мистецтва, досить поширені в теорії та практиці естетичного виховання підростаючого покоління недавнього минулого, не задовольняють сучасне суспільство.

Спрямованість освіти на гуманітаризацію навчання та виховання передбачає посилення культурологічної спрямованості в естетичному вихованні в цілому і його окремих конкретних сферах.

Специфічність естетичного виховання в тому, що воно формує в учнів розуміння краси, витонченість і загостреність світосприйняття, духовні потреби та інтереси, емоційно-естетичне ставлення до дійсності і мистецтва, розвиває творчі здібності. Такі вияви естетичного, як художнє бачення, домірність, ритм, уяву, асоціативність, фантазія, інтуїція, синтез розрізнених уявлень та виявлення їх гармонії, прагнення охопити предмет або явище в його цілісної органічної доцільності, логічності і витонченості форми, мають важливе суспільне значення і носять універсальний характер.

Сама суть естетичного міститься у творчості та співтворчості при сприйнятті естетичних явищ, що полягає у формуванні естетичної потреби, яку можна визначити як потребу людини у красі та діяльності за законами краси. На нашу думку, необхідно звернути увагу на такі важливі компоненти естетичної потреби:

- широта естетичної потреби, тобто здатність особистості естетично ставитися до якомога більшого кола явищ дійсності;
- якість естетичної потреби, яка виявляється лише на рівні художнього смаку та ідеалу.

Перераховані ознаки можна вважати критеріями естетичного виховання і розвитку особистості. „Розвиток образного мислення може бути ... від сприйняття цілісного образу як одиничного явища до розуміння його образів-узагальнень, до розкриття їх внутрішнього, глибоко сенсу” [9, с. 12].

Для більшої ефективності естетичного виховання слід використовувати комплексний підхід (С. Герасимов). Учений виділяє два принципи естетичного виховання:

Принцип здійснення міжпредметних зв'язків. „Система естетичного виховання повинна вибудовуватися так, щоб у процесі впливу на дитину різні види мистецтв постійно взаємодіяли між собою” [9, с. 13].

Принцип комплексності естетичного виховання, який полягає в тому, що „естетичне виховання...повинно стати органічною частиною будь-якого... виховання” [9, с. 13].

З огляду на означену проблему з'ясуємо основні категорії дослідження: „естетична свідомість”, „естетична пам'ять”, „естетичний смак”, „естетичний ідеал”, „естетичне пізнання”, „естетичне сприйняття”, „естетична потреба”.

Елементом структури суспільної свідомості, однією з її форм є естетична свідомість. Естетична свідомість – це та форма або частина суспільної свідомості, яка відображає все багатство естетичного ставлення людини до світу і виражає її активне прагнення до гармонії, досконалості, краси, до ідеалу прекрасного та має такі визначальні риси, як: емоціональність (без естетичних емоцій навколишній світ для людини не має особистісного смислу); естетичну пам'ять, репродукуюча властивість якої дає змогу автоматично відбирати те, що відповідає особистісним смакам людини (естетична пам'ять завжди предметна і конкретна, художня пам'ять також і образна); естетичну уяву як продуктивну якість особистості, яка відповідає уявленням про прекрасне.

Формою відображення буття мистецтвом є художній образ, створений у світлі ідеалів митця з допомогою його творчої фантазії. Система зображувально-виражальних засобів, які є знаковим матеріалом мистецького твору, сприяє виробленню в особистості вміння і навички декодування художнього образу; формуванню в неї естетичної свідомості, що складається з таких феноменів, як:

- естетичне сприймання як творче відображення людиною предмета чи явища в цілому при безпосередній дії його на органи почуттів;
- емоційно-образна пам'ять як інформативно-трансформуюча особливість людини;
- естетичні переживання, почуття як результат безпосереднього чуттєвого сприймання та процес інтерпретації, що актуалізує особистісний досвід і інтелектуальний багаж суб'єкта;
- естетична оцінка – здатність сприйняття твору мистецтва як форми, а не як функції естетичного поля;
- естетичний смак як здатність робити висновок про те, чи є дещо прекрасним чи ні;
- естетичний ідеал як завершене з точки зору конкретної особистості розуміння прекрасного;
- естетичні потреби як збуджуюча сила пізнавальної та творчої діяльності особистості.

За визначенням О. Бузова, людина в різноманітті й повноті її прояву у світі є „абсолютним естетичним предметом” різних видів, жанрів і напрямлень мистецтва. Виховання особливого способу сприйняття особистості – „естетичного” сприяє гуманістичній спрямованості розвитку дитини, оскільки дає їй більш широкі можливості для отримання знань про дійсність, інших людей, самої себе. Бачення дитиною в процесі естетичного сприймання мистецтва іншої людини, співпереживання їй, роздуми про неї і спілкування з нею стає для неї фактором духовного розвитку особистості [3].

Мистецтво, по суті, задає структуру і закони у створенні матеріальних цінностей. Його слід вважати основою в пізнанні Світу і людини, оскільки

мистецтво формується за законами гармонії. Мета ж виховання та навчання Людини полягає в гармонійному, цілісному розвитку всіх природою закладених сфер її майбутньої діяльності за тими ж Законами.

Висновки. Проведений аналіз філософської, історико-педагогічної, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої й художньо-естетичної літератури дає можливість констатувати, що на сьогодні накопичений певний досвід з питань активно-продуктивного ставлення особистості до буття в її різноаспектному розвитку.

Сутність естетичного ставлення до буття розглядається як сприймання реального та його відображення через призму індивідуальної свідомості; залежність індивідуальних естетичних образів від сенситивної обдарованості особистості, її вразливості, культури почуттів, ситуативного настрою, рівня її духовно-естетичної культури; впливом досвіду та ін. Естетичне ставлення до дійсності є комплексним процесом, результатом якого є формування у свідомості індивіда багатовимірного образу світу.

Естетичне ставлення до буття становить компонент світогляду, що є інтегральною якістю особистості та характеризується цілісною структурою естетичного відчуття, мислення, бачення навколишнього світу, здатності до естетичної діяльності, властивих окремій особистості або етнокультурним і соціокультурним групам.

Таким чином, виявлені нами результати потребують подальших досліджень з метою вивчення впливу структурних компонентів естетичного ставлення на цілісне формування особистості людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / М.М.Бахтин; сост. С.Г.Бочаров; текст подгот. Г.С.Бернштейн и Л.В.Дерюгина; примеч. С.С.Аверинцева и С.Г.Бочарова. – М.: Искусство, 1979. – 424 с.
2. Бодина Е.А. История музыкально-эстетического воспитания школьников: учеб. пособие [к спецкурсу для студ-тов III-IV курсов муз.-пед. фак. и II-III курсов фак. подгот. учителей нач. кл.] / Е. А.Бодина; Куйбышев. гос. пед. ин-т им. В.В.Куйбышева, Моск. гос. заоч. пед. ин-т. – М.: МГЗПИ, 1990. – 81 с.
3. Буров А.И. Эстетика: проблемы и споры / А.И.Буров. – М.: Искусство, 1975. – 328 с.
4. Ванслов В.В. Искусство и красота / В.В.Ванслов. – М.: Знание, 2006. – 288 с.
5. Вунд В. Фантазия как основа искусства: пер. с нем. / В.Вунд. 2-изд. – М.: Изд. группа URSS, 2010. – 152 с. – (Серия «Из наследия мировой психологии»).
6. Выготский Л.С. Психология искусства / Л.С.Выготский. – С.Пб: Азбука, 2000. – 416 с.

7. Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного: и пер. с нем. / Г.-Г. Гадамер. – М.: Искусство, 1991. – 368 с. – (Серия «История эстетики в памятниках и документах»).
8. Гегель Г. Эстетика / Георг Вильгельм Фридрих Гегель // Соч. /. – М.: Политиздат, 1968. – С. 301–303.
9. Герасимов С.А. Система эстетического воспитания школьников / С.А. Герасимов. – М.: Педагогика, 1993. – 264 с.
10. Каган М.С. Человеческая деятельность (опыт системного анализа) / М.С. Каган. – М.: Политиздат, 1974. – 328 с.
11. Кириленко Т.С. Виховання почуттів / Т.С. Кириленко. – К.: Політвидав України, 1989. – 93 с.
12. Кириленко Г.Г. Философия / Г.Г. Кириленко, Е.В. Шевцов. – М.: СЛОВО; ЭКСМО, 2003. – 672 с.
13. Крупник Е.П. Психологическое воздействие искусства / Е.П. Крупник. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 1999. – 240 с.
14. Леонтьев А.Н. Философия психологии (из научного наследия) / А.Н. Леонтьев; под ред. А.А. Леонтьева, Д.А. Леонтьева. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1994. – 228 с.
15. Лихачев Б.Т. Теория эстетического воспитания школьников: учеб. для студ-тов пед. ин-тов / Б.Т. Лихачев. – М.: Просвещение, 1985. – 175 с.
16. Лосев А.Ф. История античной эстетики: в 8 т. – Т. 1. Ч. 2. Ранняя классика / А.Ф. Лосев. – М.: Фолио; АСТ, 2000. – 624 с. – (Серия «Вершины человеческой мысли»).
17. Лосев А.Ф. История античной эстетики: в 8 т. / А.Ф. Лосев – М.: Фолио; АСТ, 2000. – Т. 7: Последние века. – 512 с.
18. Мамардашвили М.К. Эстетика мышления / М.К. Мамардашвили. – М.: Моск. шк. полит. исслед., 2000. – 205 с.
19. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л.М. Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.
20. Мейлах В.С. Процесс творчества и художественное восприятие / В.С. Мейлах. – М.: Искусство, 1985. – 318 с.).
21. Мелик-Пашаев А.А. Из опыта изучения эстетического отношения к действительности [Электронный ресурс] / А.А. Мелик-Пашаев. – Режим доступа: <http://vww.v.voppsy.i4i/issues/1990/905/905022.htm>.
22. Назаренко Г.А. Теоретичні основи та методика виховання культури міжетнічних відносин старшокласників у позаурочній діяльності: навч.-метод. посібник / Г.А. Назаренко. – Черкаси: ЧОПОПП, 2006. – 102 с.
23. Теплов Б.М. Психология и психофизиология индивидуальных различий: избранные труды / Б.М. Теплов. – Воронеж: МОДЭК; М.: Ин-т практической психологии, 1998. – 544 с.

24. Торшилова Е.М. Интеллектуальное и эстетическое развитие: история, теория, диагностика / Е.М.Торшилова. – Дубна: Феникс, 2008. – 239 с.
25. Эстетическое мировосприятие детей разных возрастных групп: сб. науч. статей. – М.: ИХО РАО, 2007. – 152 с.

АНОТАЦІЯ

Лебедева А.В. Естетичне ставлення особистості до буття: зміст і структурні компоненти. У статті з'ясовано дефініції естетичного ставлення особистості до буття, серед яких пріоритетними визначено поняття: „естетична культура”, „естетичний розвиток”, „естетичне виховання”, „естетичний світогляд” та ціннісні аспекти гармонійного розвитку особистості.

Ключові слова: естетичне ставлення до дійсності, естетична культура, естетичний розвиток, естетичний світогляд, ціннісні аспекти гармонійного розвитку особистості.

АННОТАЦИЯ

Лебедева А.В. Эстетическое отношение личности к бытию: содержание и структурные компоненты. В статье рассмотрены дефиниции эстетического отношения личности к бытию, среди которых приоритетными определены понятия: «эстетическая культура», «эстетическое развитие», «эстетическое воспитание», «эстетическое мировоззрение» и ценностные аспекты гармоничного развития личности.

Ключевые слова: эстетическое отношение к бытию, эстетическая культура, эстетическое развитие, эстетическое мировоззрение, ценностные аспекты гармоничного развития личности.

SUMMARY

Lebedeva A.V. Estetychne attitude person to being: contents and structural components. The article clarified the definition of individual aesthetic attitude to reality, including the priorities defined concept «aesthetic culture», «aesthetic development», «aesthetic education», «aesthetic ideology» and value aspects of the harmonic personality development.

Key words: aesthetic attitude to reality, aesthetic culture, aesthetic development, aesthetic worldview, value aspects of the harmonic personality development.